

Jaarverslag Zoogdierwerkgroep IVN De Oude IJsselstreek 2025

Algemeen

Onze Zoogdierwerkgroep (ZWG) is weer druk geweest in dit jubileumjaar. De - in het kader van ons 25-jarig bestaan georganiseerde - publiekslezing over diersporen en de wolf kon rekenen op een overweldigende belangstelling. En ook mooi dat Henriette van der Loo (oprichtster en werkgroeplid vanaf het eerste uur) tijdens dit evenement een welverdiend koninklijk lintje kreeg opgespeld. Dank aan allen, IVN'ers en niet-IVN'ers, die hebben meegeholpen om deze jubileumavond tot een succes te maken!

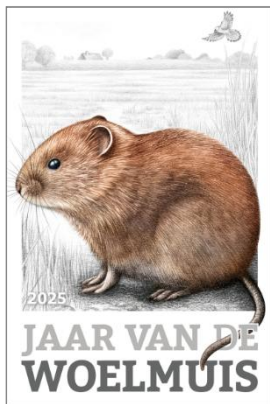

Omdat Henriette een stapje terug deed moesten de diverse ZWG-activiteiten, waar zij de kartrekker van was, worden overgenomen door andere werkgroepleden. Het is dit jaar gelukt om per project/activiteit een nieuwe 'eindverantwoordelijke' te vinden. We zijn blij dat we het intern hebben kunnen oplossen en hopen zo onze werkzaamheden ook in de toekomst voort te kunnen zetten.

Dit jaar konden we rekenen op opvallend veel belangstelling van cursisten van de lopende natuurgidsenopleiding (NGO). Zij liepen geregeld mee met onze inventarisaties en excursies of woonden een vergadering bij. We hebben dan ook goede hoop dat een aantal van hen zich na afronding van de opleiding aan zal sluiten bij onze werkgroep.

Leden, vergaderingen en activiteiten

Onze werkgroep bestaat momenteel uit 22 leden (1 nieuw lid, 2 leden zijn gestopt). Via een WhatsApp-groep houden we elkaar op de hoogte van leuke (zoogdier)waarnemingen en plannen we korte-termijn-afspraken voor als we het 'veld' ingaan. Voor de verschillende onderzoeksgroepen zijn enkele sub-appgroepjes aangemaakt (o.a. NEM Ottermonitoring en de soortgroepen op ecoduct Koekendaal). Er is dit jaar 2 keer vergaderd in De Ruimte te Halle, waarbij gemiddeld 14 leden aanwezig waren.

In maart werd de jaarlijkse landelijke dag van de [Zoogdierverseniging](#) in Burgers Zoo Arnhem door 4 leden bezocht. Het jaar 2025 was uitgeroepen tot '[Jaar van de Woelmuis](#)'.

Begin juli zijn 3 leden naar de dag van [CaLutra](#) (bever- en otterwerkgroep) bij de Nieuwkoopse Plassen geweest. Dit waren interessante en leerzame dagen. Een aantal lezingen van de zoogdierendag zijn terug te kijken op YouTube via deze [link](#).

In november zijn er 4 personen naar een workshop braakballen pluizen van de Zoogdierverseniging in Nijmegen geweest om zich bij te laten scholen op dit gebied.

Het jubileum werkgroepuitje (19 deelnemers), georganiseerd door Gerd en Wilber, bracht ons op 17 mei naar Twente. Helaas viel deze datum ongelukkig samen met het IVN Lentefeest op Engbergen, waardoor we hier verstek moesten laten gaan.

In museum Natura Docet (Denekamp) kregen we 's ochtends een rondleiding door de voormalige conservator Eric Mulder. Dit gaf extra cachet en meerwaarde aan het bezoek in dit kleine maar zeer

interessante museum! Daarna werd een tussenstop gemaakt bij vogelkijkhut Ottershagen, waar de zelf meegebrachte lunch werd genuttigd. 's Middags werden we door gidsen van Staatsbosbeheer voor een natuurexcursie ontvangen in het prachtige Natura 2000 gebied Springendal. Traditioneel werd deze geslaagde dag afgesloten met pannenkoeken.

Rondleiding o.l.v. Eric Mulder (geheel links) in museum Natura Docet te Denekamp

Publiekslezingen/-excursie in het IVN Jaarprogramma

-Op 4 februari organiseerden we een speciale jubileumavond, ook toegankelijk voor publiek. In een uitpuilende grote zaal van hotel Ruimzicht in Zeddam kwamen tegen de 200 mensen de lezingen over diersporen (door Annemarie van Diepenbeek) en de wolf (door Hugh Jansman) bijwonen. Lees meer hierover in de lente-editie van De Composiet (2025/1).

-Onze publieksexcursie over vleermuizen vond plaats op vrijdagavond 22 augustus op landgoed 't Veld te Halle. Deze excursie is gelinkt aan de landelijke [Nacht van de Vleermuis](#) en viel dit jaar helaas niet in het officiële weekend, maar werd wel geplaatst op hun website. Toevallig viel het wel samen met de landelijke Nachtvliedernacht van de Vlinderstichting. Daarom werd besloten om een combi te maken: eerst vleermuizen spotten (met batdetectors) en aansluitend nachtvlinders kijken. Zie ook het [excursieverslag](#) met foto's op de IVN-website.

Er kwamen zeker 20 deelnemers (incl. 1 kind) op deze publieksactiviteit af.

-Op 21 november organiseerden we een avond wildcamera-beelden bekijken in De Ruimte in Halle. Uit alle filmpjes en foto's, die het afgelopen jaar gemaakt zijn met de ZWG-wildcamera's in ons werkgebied, had Henriette een selectie gemaakt. Voor een 20-tal personen (incl. 6 ZWG-leden) werden de beelden door haar van tekst en uitleg voorzien.

Projecten

- Braakballen pluizen. In december is een doorstart gemaakt met de pluusavonden. Een ZWG-lid heeft dit opgepakt en stelt in zijn huis een ruimte hiervoor beschikbaar.
- Ottermonitoring. 8 Leden controleerden (voor CaLutra) in de winterperiode weer een of meerdere trajecten in het stroomgebied van de Oude IJssel, op zoek naar uitwerpselen (spraints) en andere sporen van mogelijk aanwezige otters. Begin van het jaar werden er weinig vaak al (erg) oude spraints gevonden. Maar tijdens de monitoringsrondes in december werden er op sommige plekken wel weer verse(re) ottersporen waargenomen: bij Voorst (Gendringen), net ten NO van Uift en bij Gaanderen. Her en der langs de trajecten werd wel veel bevervraat geconstateerd.
- Project 'Otters in beeld'. 6 ZWG-leden hebben vorig jaar samen een projectgroep opgericht, die met behulp van wildcamera's (met dank aan het IVN-bestuur en Waterschap Rijn en IJssel) proberen om otters in beeld te krijgen. Inmiddels bestaat deze projectgroep al uit 9 leden. De camera's zijn op strategische plekken langs de trajecten geplaatst waar we veelal ook otters monitoren voor het Ottermeetnet. De camera's hebben het hele jaar gefilmd en zijn soms weggehaald en/of verplaatst. Bij de Eldrikse Kwelsloot kwam af en toe een otter in beeld en bij de Aa-Strang in Voorst verscheen eind oktober voor het eerst een otter op de camera en in november nog eens. De hoop is op genetische uitwisseling met de Duitse populatie.
- Eekhoornnesttentelling Koekendaal. Ook dit project is weer opgepakt met een nieuwe kartrekker. In februari hebben we met 9 leden en 1 NGO'er in totaal slechts 13 zekere en 4 mogelijke eekhoornnesten geteld. Dat is het kleinste aantal sinds we in 2001 gestart zijn met deze jaarlijkse telling. Het gemiddelde lag in de meeste jaren rond de 50 (zekere) nesten, met een dip in 2007 na een flinke storm waarbij veel voornamelijk naaldbomen en daarmee nestlocaties sneuvelden. Vanaf 2016 zit er een dalende lijn in de aantallen. Vermoedelijk door meerdere oorzaken (ziekte, habitatverslechtering?). In de periode van 2001 t/m 2025 is er 5x niet geteld, of door slecht weer, corona of door een gebrek aan tellers.
- Monitoring ecoduct Koekendaal. Hiervoor werken we in 'subgroepjes', die elk een eigen taak/onderzoek voor hun rekening nemen. Er zijn leden bij die in meerdere groepjes meedraaien en leden die slechts bij één groepje actief zijn, al na gelang hun interesse en beschikbare tijd. Zo houdt een groepje zich bezig met het plaatsen en uitlezen van de aanwezige wildcamera's (voornamelijk zoogdieren), een groepje houdt bij welke vleermuizen er (over)vliegen, een ander groepje doet de

amfibieën en reptielen (m.b.v. tapijttegels), weer een ander de vlinders en tot slot nog de sprinkhanen. We proberen de tellingen te kwantificeren om te zien of er (in de toekomst) iets te zeggen valt over toe- of afname van de verschillende soorten.

Dit jaar was het laatste jaar van de in totaal 5 jaar lange monitoring van het ecoduct in opdracht van Rijkswaterstaat, bouwbedrijf BAM en gemeente Doetinchem. Er wordt een eindrapportage gemaakt die aan de opdrachtgevers zal worden verstrekt.

In samenspraak met de gemeente Doetinchem willen we de monitoring op een lager pitje (minder frequent/intensief) voortzetten. Alleen de onderzoeken met wildcamera's en tapijttegels (amfibieën/reptielen) blijven dan voorlopig gehandhaafd.

- Gebiedsinventarisatie. We hebben ook dit jaar weer een gebied geïnventariseerd: landgoed Tandem bij Westendorp, een gebied van Geldersch Landschap & Kasteelen (GLK). Hier hebben we 3 keer (in april, juni en september) een veldexcursie gehouden waarbij gemiddeld 4 leden aanwezig waren,

aangevuld met 2 tot 6 cursisten van de NGO. Tussendoor werd er ook gebruik gemaakt van een wildcamera. Bij het avondbezoek in september werden batdetectors en een warmtebeeldcamera (privébezit van een lid) ingezet. Tijdens de veldexcursies werden (sporen van) 10 verschillende zoogdiersoorten waargenomen. Via de camera's kwamen daar nog 5 soorten bij. In totaal zijn er dus 15 zekere zoogdiersoorten vastgesteld. Alle waarnemingen zijn, op verzoek van GLK, ingevoerd op Waarneming.nl.

← Avondexcursie Tandem (foto: Wilber Thus)

- Vleermuiskolonietelling aan de Zandstraat. Gestart vanuit de Klootsemastraat, gewapend met tellertjes en batdetectors, togen 13 leden en 1 NGO'er naar de betreffende straat. Ook dit jaar was het aantal 'dwergjes' weer minder dan vorig jaar. Daar stond tegenover dat er wel weer 5 laatvliegers werden geteld. Zie tabel hieronder met het aantal getelde exemplaren per jaar.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Dwergvleermuis	27	59	155	157	229	300	256	242
Laatvlieger	5	8	0	0	7	4	0	5

We telden in totaal bij 16 huisnummers, waarvan er bij 5 huizen vleermuizen uitvlogen.

Een bewoonster (isoleert vanwege de vleermuizen expres haar spouwmuur niet!), trakteerde alle tellers op zelfgebakken cupcakes. Op elk cakeje zat een zelfgemaakt, alleraardigst vlaggetje geprikt.

- Kerkzoldertelling vleermuizen. Er zijn door 5 leden vleermuizen geteld; in Wichmond 3 grootoren) en Vierakker (13 grootoren), weer minder dan vorig jaar en geen dwergvleermuizen. In Halle werden geen vleermuizen waargenomen, maar wel vrij veel uitwerpselen. In 's-Heerenbergh zijn de kerkzolders van de St. Pancratiuskerk en de NH-kerk geteld. Helaas geen vleermuizen,

maar wel uitwerpselen. De verwachting is dat wanneer er komend jaar iets eerder geteld gaat worden er hier wel vleermuizen zullen zijn.

- Muizen vangen met live-traps. In oktober hebben we een weekend met 8 leden, 1 belangstellende en 2 NGO'ers (in wisselende samenstellingen) muizen gevangen op een terrein De Watertap van Buur Maakt Natuur (BMN) in Gaanderen. Er zijn in totaal 43 muizen gevangen van 3 verschillende soorten: rosse woelmuis (23), gewone bosmuis (18) en bosspitsmuis (2). De resultaten zijn doorgegeven aan de Zoogdierverseniging.

Muizenval (live-trap) met rechts muizenkeutels erop (Foto: Jeltje Berendsen)

Overige activiteiten

- ❖ Vleermuisklachten/-meldingen; er zijn maar een paar meldingen afgehandeld. En 3 vleermuizen zijn opgevangen waarvan slechts 1 exemplaar het heeft overleefd.
- ❖ Er zijn enkele artikelen geschreven voor De Composiet: 'Lintje voor Henriette van der Loo', 'Krijg je zomaar een lintje!!' en 'Muizen' (zie voorjaarseditie [2025/1](#), blz. 5 en 13), 'Verdwenen kaartje...' (zie zomereditie [2025/2](#), blz. 5), 'Van muizen en otters...' (zie herfsteditie [2025/3](#), blz. 8 en 9) en 'Otterpoep' (zie wintereditie [2025/4](#), blz. 6).
- ❖ Een ZWG-lid heeft een lezing over kleine marterachtigen gehouden voor IVN regiowerkgroep Graafschap.
- ❖ Twee leden hebben hun medewerking verleend aan twee cursusavonden van de huidige IVN NGO door een presentatie te verzorgen over zoogdieren, in combinatie met braakballen pluizen en een diersporenquiz.
- ❖ Een groepje leden is in 2023 begonnen met het vastleggen van (zoog)dieren die gebruik maken van de faunabuis, die naast het ecoduct onder de A18 ligt. Dit jaar was de betreffende camera elders nodig, maar van de film-/fotobeelden heeft een ZWG-lid een mooi compilatiefilmpje gemaakt met de leukste waarnemingen. Dit filmpje is ook vertoond tijdens de wildcamera-avond voor publiek in november. Mocht er in 2026 een wildcamera beschikbaar komen (door minder intensieve monitoring ecoduct) dan kan deze mogelijk bij een (andere?) faunatunnel worden geplaatst.

Het was een intensief en enerverend maar mooi jaar voor onze ZWG. Benieuwd wat het jaar 2026 voor ons in petto heeft... Tot ziens!

Jeltje Berendsen, coördinator Zoogdierwerkgroep IVN De Oude IJsselstreek